

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
(teikiama per TAIS ir E.pristatymas.lt)

2023-11-03 S-2814-2588

DĖL PASTABŲ ĮSTATYMO PROJEKTUI

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija 2023 m. spalio 18 d. pateikė derinti Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo Nr. X-1702 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 21, 22, 23, 26, 28, 29 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 3¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo (toliau – Mediacijos įstatymas) 20 straipsniu, privalomoji mediacija yra įtvirtinta šeimos ginčiuose, nagrinėjamuose ginčo teisena Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) nustatyta tvarka bei kitais įstatymų numatytais atvejais. Remiantis 2023 m. spalio 24 d. Antstolių informacinės sistemos duomenimis, antstolių kontorose iš viso vykdoma 11 vykdomųjų bylų dėl vaiko perdavimo ir 501 vykdomoji byla dėl bendravimo su vaiku tvarkos vykdymo. Pavyzdžiui, 2020 m. užvestos 109, 2021 m. 121, 2022 m. 136 vykdomosios bylos dėl bendravimo su vaiku tvarkos vykdymo.

Įvertinus paskutinių trijų metų duomenis, stebima tendencija, jog didėja bendravimo su vaikais tvarkos priverstinio vykdymo atvejų. Atsižvelgiant į tai, siūlytume apsvarstyti galimybę ir vykdymo procese, konkrečiai, vykdomosiose bylose dėl bendravimo su vaiku tvarkos vykdymo bei priverstinio vaiko perdavimo, įtvirtinti privalomąją mediaciją, skiriant finansavimą iš valstybės biudžeto.

Vykdamas sprendimus dėl bendravimo su vaiku tvarkos, pastebima daug manipuliavimo vaikais atvejų, vieno iš tėvų bandymo nuteikinti vaiką prieš kitą, reikalavimų skirti baudą dėl galimai nevykdomos teismo sprendimu nustatytos su vaiku bendravimo tvarkos ir pan. Papildomai pažymėtina, kad tokio pobūdžio vykdomųjų bylų vykdymas pasireiškia tam tikra specifika, kadangi tinkamas teismo sprendimo vykdymas priklauso nuo vykdomosios bylos šalių tarpusavio sutarimo ir bendradarbiavimo, įskaitant ir bendradarbiavimą su vykdomąją bylą vykdančiu antstoliu, didesnę konfliktų kilimo rizikos tikimybę bei kitų objektyvių aplinkybių. Taip pat, šie ginčai neatsiejamai turi įtakos ir vaikų psichologinei būsenai dėl nuolat konfliktuojančių tėvų. Būtent vienas iš galimų sprendimų, galinčių padėti įveikti konfliktus bei rasti geriausią išeitį – mediacija. Dalyvavimas mediacijoje sudaro realią galimybę spręsti šeimos ginčus iš esmės, t. y., padėti ginčo šalims suprasti ginčo priežastis, priešingos pusės ir savo interesus ir taip mažinti ginčo didinimą, atstatant tarpusavio ryšį, didinantį pačių ginčo šalių įsitraukimą į joms priimtinių sprendimų priėmimą, tuo pačiu užtikrinant vaikų interesų šeimos ginčiuose apsaugą.

Įvertinus tai, kas išdėstyta, siūlytume apsvarstyti galimybę papildyti Mediacijos įstatymo 20 straipsnį 1 dalį 2 punktu (2 punktą laikyti 3), numatant, kad privalomoji mediacija *mutatis mutandis* taikoma CPK LVII skyriuje numatytose nepiniginio pobūdžio sprendimų vykdymo bylose kiek tai

susiję su sprendimų dėl bendravimo su vaiku tvarkos vykdymu bei sprendimų dėl priverstinio vaiko perdavimo vykdymu. Detalesnę procedūrą dėl privalomosios mediacijos taikymo vykdymo procese galėtų numatyti Sprendimų vykdymo instrukcija.

Įstatymo projekto 2 straipsniu siūloma papildyti Mediacijos įstatymą 3¹ straipsniu, numatančiu, jog mediatorių savivaldą įgyvendina Lietuvos mediatorių rūmai ir kad kiekvienas mediatorius, išskyrus mediatorius, kurie yra teisėjai, yra Lietuvos mediatorių rūmų narys. Susipažinus su Įstatymo projektu, nėra visiškai aiški įtraukimo į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą bei buvimo Lietuvos mediatorių rūmų nariu koreliacija. Pavyzdžiui, ar mediatorių pašalinus iš Lietuvos mediatorių rūmų narių tuo atveju, jeigu nesumokamas nario mokestis, mediatorius pašalinamas iš Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo ir kt. Siekiant ateityje išvengti galimų kilti ginčų, atsižvelgiant į teisėkūros taisykles bei į tai, kad išbraukimo iš Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo pagrindai yra numatyti šiuo metu galiojančioje įstatymo redakcijoje, prašytume projektą rengėjų įvertinti poreikį įstatyminiu lygiu aiškiai numatyti pagrindus, kuriems esant mediatorius galėtų būti pašalinamas iš Lietuvos mediatorių rūmų narių.

Vadovaujantis Mediacijos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos sprendimu mediatoriaus veikla laikinai sustabdoma paties mediatoriaus prašymu; šiuo pagrindu mediatoriaus veikla gali būti laikinai sustabdyta ne ilgesniam negu penkerių metų laikotarpiui. Įstatymo projektu keičiama 8 straipsnio 2 dalis nustatant, kad mediatoriai privalo kas trejus metus pateikti Lietuvos mediatorių rūmams kvalifikacijos tobulinimą įrodančius dokumentus. Pagal šiuo metu galiojančią teisinę reguliavimą, mediatorius privalo kas penkerius metus pateikti pastaruosius dokumentus. Atsižvelgiant į tai, trūksta patikslinimo, ar tais atvejais, kai mediatoriaus veikla sustabdoma penkeriems metams, taikomas reikalavimas tobulinti kvalifikaciją ir kas trejus metus pateikti minėtus dokumentus.

Lietuvos antstolių rūmų valdytoja

Dovilė Satkauskienė

Lina Baradinskaitė, lina@antstoliurumai.lt